

Sahara Chalifeh

Sahara Chalifa gimė 1941 palestiniskajame Nabluse (1967 okupuotas Izraelio). Būdamą 18 metų baigė Rosary koledžą Amane (Jordanijoje) ir ištekėjo. Po 13 metų ji nusprendė išsiskirti, kad pabėgtų iš ankšto santuokinio gyvenimo ir taptų rašytoja. Tradicijų besilaikanti mama paprašė dukters būti realistiška. Chalifa atsakė: „Aš esu labai realistiška, bet aš nepriimu tokios realybės, kokia ji yra.“ Išsiskyrusi 1972, pradėjo studijas Jungtinėse Valstijose. Pirmasis romanas „Mes daugiau nebesame jūsų vergės“ (*Lam Na'ad Jawari Lakm*), išleistas 1974 Kaire. 1975 pasirodė antras romanas „Kaktusas“ (*al-Subbar*), kuris po metų buvo pasirodė Jeruzalėje hebrajų kalba. 1980 baigė anglų literatūros studijas Nabluso Bir Zeito universitetą vakarinėje Jordanijos žemėje ir gavo menų bakalauro laipsnį, netrukus po to apsigynė anglų literatūros magistro laipsnį Šiaurės Karolinos Čapel Hilo (Chapel-Hill) universitete JAV ir gavo Fulbraito fondo stipendiją. 1980 Jeruzalėje išleido romaną „Saulėgraža“ (*Abbad al-Shams*), 1982 išvderstas į hebrajų kalbą. Pagal romaną „Mes daugiau nebesame jūsų vergės“ Egipte sukurtas televizijos serialas.

1988 baigė moters studijų (*Women's Studies*) ir amerikiečių literatūros doktorantūrą Ajovos universitete JAV. Tais pačiais metais grįžusi į Palestiną įkūrė Nabluse Moterų centrą (*Women's Affairs Center*), 1991 jo filialą atidarė Gazoje, 1994 – Amane.

1996 gavo Alberto Moravijos tarptautinės beletristikos premiją.

Vėliau parašė dar kelis romanus.

Iš romano „Įsivaizduojamos moters atsiminimai“

Anotacija.

Ji – mokyklų inspektorius duktė. Užaugusi išteka už prekybininko. Ji gyvena pasaulyje, kuriame vyras yra namų brangenybė, seserų puošmena ir šeimos numylėtinis. Vedybinio gyvenimo tuštumoje, ankštumoje ir kankinamoje vienvėje ji praranda net gebėjimą svajoti, jaučiasi neverta gyventi, tampa tarsi pelenų krūvele. Kai po kelerių metų, nors ir labai bijodama, Afaf palieka savo vyrą, jos laukia skurdas. Ir tik po daugybės vidinių ginčų ji supranta, kad jos jausmai yra teisingi, o išdidumas – gyvenimo pamatas.

Šis itin asmenišką romaną savo atvirumu arabų pasaulyje sukėlė susidomėjimą (sensaciją) – jame atpažino save ištisa moterų karta.

8 skyrius

Kuo labiau mane gaubė tuštuma, tuo tuštesnė jaučiausi aš pati. Mano galva tapo tarsi adatos ašelė. Kuo labiau įvykiai mane gniuždė, tuo nuolankesnė aš dariausi. Anuomet mano nuolankumas teikdavo pasitenkinimą ir aš meldžiau Dievą, kad šis atsiųstų daugiau progų tai patirti. Mano vyro dorybės tapo aiškesnės ir aš ėmiau kaltinti save už tai, kad nemačiau jų anksčiau.

Jeigu jis nupirktų ką nors naujo namams, aš dėkočiau Dievui, kad nepašykštėjo pinigų, o jeigu jis dažniau leistų vakarus namie, dėkočiau Dievui už tai, kad mūsų gyvenimas susitvarkė. Jeigu jis lieptų man padaryti ką nors kvaila, aš dėkočiau Dievui, kad jis daugiau ar mažiau nuo manęs priklausomas. Dienos sau bėgtų, o aš jausčiausi rami ir saugi. Visi jo trūkumai išblėstų, taptų vien iliuzijomis, ryžtingai kuriamomis mano

vaizduotės. O jei jis vėl grįžtų prie savo senų įpročių, tai sunaikintų mane iš vidaus ir aš kaltinčiau save dėl aikštingumo. „Jeigu nebūtum nevaisinga, Afaf, – sakyčiau sau, – tavo namai būtų pilni klegesio ir gyvybės, o vaikai tave su juo tik suartintų. Jei nebūtum tokia abejinga, jis nepavargtų nuo tavo nuobodžios draugijos; jei nebūtum tokia neišvaizdi, jis negeistų kitos moters.“ Beviltiškai bandydama pataisyti tai, ką gyvenimas sunaikino, imčiau puoselėti namus ir stengčiausi tapti patrauklesnė. Apversčiau namus aukštyn kojomis: plaučiau langų stiklus muilu tol, kol jie imtų švytėti tarsi deimantai; nugremžčiau grindis taip, kad jos tviskėtų lyg veidrodis; išvėdinčiau apklotus, antklodes, pagalves ant lango ir balkono rėmų, o išnešusi jo kostiumus į saulę, laikyčiau juos tol, kol nuo jų pakiltų garas. Taip pat nueičiau į parduotuvę ir nupirkčiau mėsos, daržovių, pasirūpindama, kad jos būtų didžiausios ir šviežiausios. Paimčiau šviežumo kvapą turinčių agurkų, pusžalių pomidorų, mielų akiai mėnulio pilnaties apvalumo bulvių, žalių pupelių ir žiedinį kopūstą bei ridikėlių. Grįžčiau namo, didžiudamasi išsirinktomis daržovėmis ir pilnu šaldytuvu kitokių gėrybių, ir dėkočiau Dievui, kad gyvenu geriausią gyvenimą iš visų.

Po to imčiausi savo išvaizdos. Žvelgčiau į veidrodį, vertindama savo drabužius: čia tamsiaspalvė suknelė, kurią turėčiau pakeisti į šviesesnę, o čia šviesiaspalvė, kurią turėčiau pakeisti į tamsesnę; čia trumpa suknelė, kurios kraštą turėčiau nuleisti, o čia ilga, kurią turėčiau pakeisti į trumpesnę ar tiesiog patrumpinti. Leisčiau dienas ilgindama ar trumpindama sukneles ir pirkdama naujas. Žinočiau viso prekybos centro asortimentą ir visas mieste skelbiamas nuolaidas, išleisčiau visus turėtus pinigus. Po to, kai maišai pirkinių būtų sudėlioti į savo vietas, o jis trumpam nustotų gerti, aš pasakyčiau: „Žiūrėk, Mahmudai! Duok man pinigų – aš viską išleidau.“ Paskui plačiai atidaryčiau šaldytuvą ir parodyčiau jam sukrautus produktus, tada išdėliočiau naujus drabužius per visą lovą taip, kad nesimatytų užtiesalų, ir džiaugsmingai žingsniuočiau aplink juos, tikėdamasi, kad jis bus patenkintas. Jis nenoromis nusišypsotų ir paklaustų: „Ar tai geriausia, ką tu gali padaryti?“ O aš kukčiodama kalbėčiau: „Ar mes negerai gyvename? Dėkok Dievui, Mahmudai, ir neneik gauto palaiminimo. Tavo namas – švariausias ir šviesiausias rajone, tavo žmonos gaminti patiekalai – skaniausi, tu ir aš esame geriausi iš žmonių.“ Jis panardintų ranką į kišenę, ištrauktų šūsnį dinarų ir sumurmėtų: „Imk ir nurimk.“ Taigi aš paimčiau ir nutilčiau. Diena po dienos daryčiausi vis tylesnė, kol vieną dieną prapliupčiau verkti, po to nusiramindčiau ir grįžčiau prie savo įprastinio abejingumo. Šaldytuvus ištuštėtų, namuose visur atsirastų dulkių. Praūžtų audra ir langų stiklai taptų purvini, panašūs į švitrinį popierių, o aš miegočiau ir miegočiau. Maldaučiau Dievo atsiųsti šviesos, kuri išsklaidytų tamsą mano viduje bent kelioms dienoms, kad galėčiau sutelkti jėgas ir tęsti savo kelionę per dykumą. Dievas atsilieptų į prašymą ir viskas pagerėtų: mano vyras imtų šypsotis, dangus prisipildytų šviesos, kuri užlietų mano sielą, ir aš godžiai atsigerčiau lyg paklydėlis dykumoje. Tai suteiktų man stiprybės žengti toliau per svilinantį dykumos karštį. Taigi sugrįžusi apatija vėl įpliekstų kibirkštį, vėl įgyčiau stiprybės eiti toliau. Ir taip be galo.

Kuo toliauėjau į priekį, tuo sunkiau buvo grįžti į pradžios tašką – į tą laiką, kai dar buvau jauna mergina, rankose laikanti piešinius, skaitinius ir nepaklūstanti šeimai. Visa tai dabar skendi prieblandoje, o iš tikrųjų visa tai pranyko, pražuvo atminties labirintuose, liko kaip tolimas sapnas ar paprasčiausia iliuzija. Kai tik tas sapnas mane pastverdavo ir

įtraukdavo į savo raizginį, aš priekaištaudavau sau: „Neskrajok padebesiais, Afaf.“ Neskrajok.

Dažnai girdėdavau tėvą – tesiilsi jis ramybėje – taip sakant; motina taip pat šiuos žodžius kartodavo, kai ją sutikdavau ir skųsdavausi savo keblia padėtimi. Tuos pačius žodžius išgirdavau iš moterų, kai jos susirinkdavo išgerti kavos ir burdavo lemtį iš tirščių. Žodis „likimas“ buvo bendrai moterų kartojamos dainos priedainis. Bet štai viena moteris tokiam susibūrimui nusimestų naštą nuo sielos, išsipasakotų apie savo gyvenimo nuosmukį, atskleistų giliausius širdies užkaborius ir visą aibę nuoskaudų, verktų užtraukdama cigaretės dūmą ir išvadintų savo vyrą bjauriausiais žodžiais, prakeikdama ir linkėdama jam nesėkmės. Tada, išgirdusi jo automobilio garso signalą, sugrįžtų į vėžes, nusišluostytų veidą, pasitaisytų plaukus ir suknelę, paniurusiomis akimis pažvelgtų į pašnekoves, suprantančias ją be žodžių, ir sukuždėtų išmintingus žodžius: „Toks mūsų likimas.“ Godžiai rūkant, žodžiai sukepusiomis lūpomis būtų kartojami ir nuvilnytų lyg įprasto „amen“ aidas.

Iš pradžių niekada nesakydavau „amen“. Bet kuo giliau ėjau į troškulio ir tamsos dykumą tuo blankesnis darėsi pradžios taškas, virstantis tik sapnu, ir tuo labiau ėmiau save įtikinėti, kad turėčiau mokytis susitaikyti su realybe, kuri reikšė gebėjimą priimti dalykus tokius, kokie jie yra, prisitakyti prie jų ir laikytis to iki mirties. Prisiminiau tuose susirinkimuose girdėtas istorijas – vienas ilgas, kitas trumpas, kurios pataisė mano galvoje visą tą painų vaizdą. Tai buvo pasakojimai apie moteris, prišaukusias prakeiksmus ir nesėkmes, netgi savo vyrų mirtį. Bet jei viena tų moterų tapdavo našle ar išsiskirdavo, ar vyras vesdavo dar vieną žmoną, pasaulis prisipildydavo jos verkimo ir aimanų. Kartą paskambinau, norėdama pasveikinti vieną jų su skyrybomis, o ši mane iškeikė ir nutrenkė telefono ragelį. Aš apstulbusi stovėjau prie telefono, negalėdama patikėti tuo, ką išgirdau. Gالياusiai pamėginau save įtikinti, kad surinkau ne tą numerį arba ne taip supratau, ką ji pasakė. Taigi paskambinau dar kartą ir pradėjau pokalbį atsargiau. Ji atsiduso ir prapliupo: „O taip, Afaf! Sakai, gerai, kad atsikračiau? Kodėl gerai, kvaile tu?! Jis su manimi skiriasi ir aš turėčiau džiaugtis? Kas užaugins vaikus? Jis ar aš? Ir argi aš neturėsiu tąsyti jo po teismus, prašydama vaiko globos, ir maldauti, kad paliktų man vaiką metams ar bent keliems mėnesiams¹? Ir jeigu aš turėčiau jį pamiršti, ar pamirš jį vaikai? O jeigu jis juos iš manęs atims ir degins mano širdį skausmu, dėl ko tuomet aš gyvensiu ir kur? Su broliais, po jų žmonių padu?“

Kai tai išgirdau, viskas mano galvoje tapo aiškiau. „O tu, Afaf, kur gyventum? Po savo pačios brolių žmonių padu?“² – paklausiau savęs.

Turėjau nuostabius brolius, kurie žinojo, kaip pasiglemžti moterų teises. Iš tikrųjų jie buvo labai gerbiami vyrai, nepaisant to, kad pasisavino tėvo palikimą, dar šiam nespėjus atšalti kape. Mums, mergaitėms, išskyrus antrą vardą, jie nepaliko nieko. Bandžiau paskatinti savo seseris imtis veiksmų. „Kaip dėl mūsų dalies?“ – paklausdavau. Jos visos vienbalsiu atšaudavo: „Toks mūsų likimas!“ Taigi tas pats žodis turėjo daugiau nei vieną

¹ Pagal Islamo teisę, išsiskyrusi moteris pasilieka sūnų, iki jam sukanka septyneri, o dukterį, kol jai sueina devyneri. Po to jie turi gyventi su tėvu.

² Pagal Islamo teisę, vyras yra atsakingas už žmonos išlaikymą. Kai tradicinėje šeimoje moteris išsiskiria, ją iš pradžių paremia tėvas, o jei jis serga – vienas iš brolių. Tokiu atveju ji turi gyventi su brolio šeima. Tokia situacija, žinoma, gali sukelti daug įtampos ir skausmo. Khalifeh čia kalba apie moteris tradicinėje bendruomenėje, kurioje senovinio įstatymo vis dar paisoma. Šiais laikais išsilavinusios moterys atmetę šią priklausomybę ir pasirinktą laisvę.

prasmę ir intonaciją! Ir daugiau nei vien dangišką atlygį! Tada išmokau kartoti žodžius „Toks mūsų likimas“ su dar didesniu įsitikinimu ir ėmiau aiškiai suvokti jų jėgą.

Nuo to laiko mano vyras nepraleisdavo nė menkiausios progos stabdyti mano didžiavimąsi savo šeima ir jos gera reputacija – juk mano tėvas buvo mokyklų inspektorius, labiau išsimokslinęs už kitus jį supusius žmones. Tais laikais, kai pirštų atspaudai buvo laikomi žmonių parašais, tėvas rašė raportus, naudodamasis žodynu ir ieškodamas sudėtingų žodžių reikšmių. Taigi mano vyras jausdavosi nevisavertis, kai būdavo minimas mano tėvas – o ypač tada, kai jį minėdavo kartu su jo tėvu. Vyro tėvas buvo beveik beraštis, turėjo dvi žmonas ir tuziną vaikų, daugiausiai mergaičių. Visos jos buvo ištekęsios už neturtingų ir statuso neturinčių vyrų, gi mano seseris vedę vyrai turėjo gerus darbus ir užėmė aukštą socialinę padėtį: vienas jų buvo ministro pavaduotojas, kitas – banko vadybininkas, dar kitas – teisininkas. Aš atitekėjau iš šeimos ir giminės, turėjusios aukštą socialinį statusą, ir mano vyras tai laikė geriausia mano savybe. Bet vos išgirdęs apie dalykus, susijusius su paveldėjimu, pasiuto ir nuo to karto nesiliovė iš manęs tyčiotis, primindamas nuolatos šeimą. Taigi man nebuvo likę nieko, kuo būčiau galėjusi pasigirti.

Beviltiškai bandydama atgauti savo statusą, aš nuskubėjau namo, kirsdama dykynes, tiltą su upe, ir pasakiau seserims: „Nagi, einam.“ – „Kur?“ – paklausė jos. „Einam su manim ir pamatysit“, – primygtinai reikalavau. Jos nusekė paskui iš smalsumo, o gal ir iš nevilties. Kreipiausi patarimo į šeimos vyresniusius, anuomet patarusius mums užmerkti į viską akis. „Gėda jums! Kiekvienas jūsų vyras vertas tonos aukso!“ – mėgino jie gėdinti. „O kas, jeigu mes išsiskirsime?“ – nenusileidau. Jų gerklės, įskaitant ir mano seserų, išleido vienintelį šūksnį: „Dieve, apsaugok mus nuo tavo piktų žodžių! Dieve, apsaugok mus nuo tavo piktų žodžių!“ Vyresnieji pasisuko į mano seseris. Šios susižvalgė tarpusavyje, o po to įsispirino į mane. Be visų kitų dalykų dar buvau kaltinama maištingumu: esą, nepaisant gero gyvenimo, aš visada tokia buvau. Ir jie sutarė, kad tokia buvau nuo vaikystės. Paklausiau, ką jie turi omenyje, tačiau vyresnieji nesiteikė atsakyti ir visiškai ignoruodami mane pasisuko į seseris. Šios buvo už mane protingesnės. Tik įtraukė į save susikaupusią aplinkos aurą ir dar kartą pakartojo: „Dieve, apsaugok mus nuo jos piktų žodžių!“

Mes išėjome po to, kai man buvo duota ši „likimo“ pamoka, kurią išmokau mintinai. Ėmiau kartoti tą žodį mintyse, kad nepamirščiau: kiekvieną dieną pradėdavau ir užbaigdavau tuo pačiu žodžiu „likimas“ – pradžioje pašnabždomis, vėliau balsu, kol laikui bėgant įtikėjau jame slypinčia išmintimi. Kartą atsitiktinai į rankas pakliuvo politinis straipsnis, kuris mane labai sužavėjo, ir kopijuodama jo politinį žargoną sau pasakiau: „Tai tiesa, aš viena iš engėjų, o ne viena iš engiamųjų.“ Mano noras protestuoti buvo galutinai palaidotas.

Vieną dieną pajutau netikėtą troškimą pabusti ir apie tai prasitariau vienai seserų. Ši pasakė: „Būtų gėdinga, Afaf, mums kovoti su broliais. Mūsų tėvo sūnūs nusipelnė jo pinigų labiau nei mūsų vyrai, kurie yra visiškai svetimi.“ – „O kaip dėl mūsų?“ – sušukau. „Mes esame šių pašaliečių žmonos“, – atsakė sesuo. „O kas, jei šie pašaliečiai su mumis išsiskirtų?“ – paklausiau. „Afaf! – suriko ji. – Tau beveik trisdešimt. Suauk! Neskrajok padebesiais!“ – „Ar tu manai, kad tai neįtikėtina? Kokias garantijas mes turime?“ – klausiau sesers šaukdama. „Vienintelis žmogus, galintis tai garantuoti, esi tu pati, – pastebėjo ji ir toliau mane protino: – Pabandyk suprasti. Su vyrais reikia elgtis kantriai. Ką aš tau galiu pasakyti? Argi turėčiau tau pasakoti apie blogą savo vyro

charakterį? Apie nuolatinę naštą, patiriamą gyvenant su juo, ar apie ūmų jo būdą, pasireiškiantį per smulkmenas? Bet, dėkui Dievui, visa tai šeimoje nutylima. Be to, juk visi žino, kad tavo vyras dažnai vakaroja ne namie. O maniškis? Niekas nežino apie mano kančią. Mes, moterys, to nekeliame viešumon.“ Aš suspaudžiau jos ranką ir ėmiau maldauti: „Pasakyk man! Pasakyk!“ Ji staiga nutilo supratusi, ką pasakė, tada pažvelgė įtariai. Mane suėmė juokas. Prisiminiau, kaip motina, seserys, broliai ir kiti šeimos nariai niekada nepatikėdavo man paslapčių ir vienas kitą perspėdavo: „Nesakyk tai šnekutei!“ Toks jų apsidraudimas mane, nekantraujančią išgirsti istorijų, visada tik skatino ir aš genama smalsumo pradėdavau šniukštinėti aplink kaip seklys. Ryte rydavau Šerloką Holsmą ir Arseną Liupeną³, mokydamasi ieškoti ir surasti. Būdavo, atsistodavau ant kėdės, lovos ar prie lango ir spiegdavau: „Pagaliau supratau!“ Mano motina atsiliepdavo: „Dieve, pasiimk ją ir išlaisvink mane!“ – „Jei būtum manim pasitikėjusi, nebūčiau nieko sakiusi. Bet dabar tai padarysiu ir leisiu sužinoti visam pasauliui!“ – išrėždavau mamai. Nors iš tikrųjų niekada nieko neišnešiau už šeimos sienų, nes buvau visada pasiruošusi susitarti. Sutardavau išmainyti vieną paslaptį ar istoriją į kitą paslaptį ar istoriją. Būtent taip sukauptau turtingą pasakojimų ir anekdotinių nutikimų rinkinį. Sesuo pažvelgė į mane įdėmai. Parodžiau į savo nosį ir paklausiau: „Ar turėčiau pradėti šniukštinėti?“ – „Tylėk! Tu esi man viskas, ko reikia. Afaf, kai kurie vyrai yra dengti cukrumi, kai kurie – atviros knygos, dar kiti – tylūs kaip gyvatės žolėje“, – pasakė ji iš nevilties. „Amen?! – šūktelėjau nustebinta ir pridūriau: – O taip, amen!“ Ji pajuto sarkazmą mano balse ir suriko: „Dėl Dievo, jeigu mano vyras būtų kaip tavo, gaučiau viską, ko noriu! Bet tu esi silpnaprotė milijonus kartų!“ Aš jai mirktelėjau ir paklausiau: „Siūlai šantažuoti?“ Nueidama sesuo gūžtelėjo pečiais ir sumurmėjo: „Vadink tai šantažu, jei nori. Kaip tu pavadintum mūsų padėtį?“ Nuskubėjau juokdamasi prie jos ir pabučiavau. Visuomet juokdavausi, kai matydavau žmonių reakcijas, apnuoginančias giliausias jų paslaptis. Deja, dabar buvau visiška priešingybė tai jaunai ir tyrai Afaf, kuri atsisakydavo eiti į kompromisus – bet kokios rūšies melagystė ar nenuoširdumas man būdavo nepriimtini. Anomis dienomis, kai susidurdavau su tokia situacija kaip ši, kraustydavausi iš proto ir imdavau rėkti, o mano motina kaip visada rėkdavo tą patį: „Dieve, pasiimk ją ir išlaisvink mane!“ Tačiau dabar, kai mačiau seserį, atveriančią tokius dalykus, kuriuos atradome eidamos gyvenimo keliu ir turėdamos atramos tašką, tiesiog negalėjau sustoti juokusis. Iš juoko mano akys pritvino ašarų, o širdis ap sunko.

Taigi taip leisdamasi iš padebesių aš priartėjau prie žemės. Daugiau nebegalvojau apie skyrybas, kaip apie problemos sprendimo būdą. Jos iš tiesų man kėlė didelę baimę, prilygstančią tik tai, kuri vadinama santuoka. O ką gi aš daryčiau be santuokos? Mano gyvenimas bėgo, o aš neturėjau jokios kitos profesijos, išskyrus žmonos pareigas. Netgi jų aš negalėjau atlikti tinkamai: nebuvau vaisinga žmona, kuri pripildytų namus vaikų šurmulio; nebuvau ir paklusni vyro tarnaitė, apdovanota grožiu, pinigais ar gebėjimu koketuoti. Apskritai nebuvau laiminga, jausdama savo menkystę, patirdama vyro žeminimą ar matydama, kaip jis pats, gėdindamasis savęs ir norėdamas pasikeisti, virsdavo pajuokos objektu. Nebuvau laiminga savo dabartine būseną ir nebuvau laiminga

³ Populiarus herojus Arsène Lupin iš prancūzų rašytojo Moriso Leblano (Maurice Leblanc, 1864–1941) nuotykinų romanų serijos (*Arsenas Liupenas, vagis džentelmenas*, 1907; *Arsenas Liupenas prieš Šerloką Holmsą*, 1908, ir kt.).

svarstydamą apie savo ateitį. Dabartis buvo praeities tąsa, o ateitis – dabarties. Ir ką gi aš daryčiau išsiskyrusi? Kur ir kaip gyvenčiau? Tėvas miręs, motina jau sena, gyvena su vyriausiu broliu. Mano brolienė ūmaus būdo ir irzli – tai jos reakcija į mano brolio būdą ir irzlumą. Kiti broliai – ne ką geresni nei jų žmonos. Iš tiesų kiekvienas turėjo savo atsakomybę ir vilko savo našta, turėjo savo „išmintingą“ ir „teisingą“ požiūrį į dalykus, kuriuos aš laikiau bereikšmiai. Jie buvo taip įnikę į savo reikalus ir taip sustabarėję, kad neturėjo laiko galvoti apie ką nors kita. Vos tik kuris jų pamatydavo mane skaitančią laikraštį ar knygą, nusišypsodavo ir pasišaipydavo: „Vėl ta mūsų filosofė...“ Aš atsikirsdavau: „Vėl tas mūsų tuščias indas...“ Išraiškingomis akimis žodžius ištardavau tyliai, o kadangi akių kalba – lengvai suprantama dalykas, jie visada žinojo, ką tiksliai reiškė mano žvilgsnis.

Taigi, viena vertus, aš stovėjau ant žemės, o kita vertus, skrajojau padebesiais. Stovėjau ant žemės, nes žinojau, kad skyrybos nieko neišspręs, ir skrajojau padebesiais, nes mintis apie skyrybas mane persekiojo dieną ir naktį, maldose ir sapnuose. Stovėjau ant žemės, nes palaikiau namuose švarą, lyg nenorėdama jam suteikti dingsties skyryboms, ir skrajojau padebesiais, nes, nepaisant visų jo įtarinėjimų, likau ištikima, bet atsiskyrusi. Turėjau savo katiną, vardu Anbar⁴, kriauklę, indus, virtuvinį peilį ir krūvą drabužių.

Iš arabų kalbos vertė Deimantė Milerytė

Versta iš kn.: Sahar Khalifeh. *Mudhakkirat Imra'a Ghayr Wagi'iyya*. Beirut: Dar al-Adab, 1986.

⁴ Kvapni, aromatinga moteris.